

Ilze Viņķele:
"Pietiekami labi pārzinu
grupējumus veselības
aprūpē, farmācijā, lobiju
grupas..."

Intervija ▶ 4

**Elektriķi
tirgo gāzi**

Uldis Bariss: "Labi saprotam, ka
tad, kad iziesim ar vienu cenu,
konkurents izies ar citu."

Saimniecība ▶ 7

PIEKTDIENA, 15. februāris. 2019. NR. 33 [6220] Cena 0,89 EUR www.la.lv

REUTERS/SCANPIX FOTO

"ABLV Bank" problēmas radās pēc ASV Finanšu ministrijas Finanšu noziegumu apkarošanas tīkla 2018. gada februāra vidū paziņotā, ka tas plāno noteikt sankcijas "ABLV Bank" par naudas atmazgāšanas shēmām. Bankas pašlikvidācijas process sākās 13. jūnijā.

Sūrais baņķieru gads

Kopš "ABLV Bank" sāgas sākuma un Latvijas Bankas prezidenta aizturēšanas pagājis gads. Kas mainījies?

OLAFS ZVEJNIEKS

Pagājušā gada februāra vidus, nepārspilējot bija "desmit dienas, kas satricināja Latviju", ja aizņemamies Džona Rīda romāna nosaukumu. Dažu dienu laikā tika aizturēts Latvijas Bankas vadītājs Ilmārs Rimšēvičs saistībā ar apsūdzībām kukuļņem-

šanā un vienlaikus tika novesta līdz slēgšanai otra lielākā Latvijas banka – "ABLV". Kas tad mainījies Latvijā pēc gada? Jāsaka, daudzas pārmaiņas vēl nav redzamas, jo gadu iepriekš saceltais putekļu mākonis vēl nav nosēdies. Te uzreiz jāmin, ka izteikt jebkādas spriedumus par Rimšēviča un "ABLV" lietu turpmāko vir-

zību ir pārāgri – tās vēl atrodas putekļu mākonī. Tomēr paradoksālā kārtā šķiet, ka lielākās pārmaiņas šie notikumi varētu izraisīt nevis bankās un banku uzraudzībā, bet gan citās, no banku uzraudzības visai tālās iestādēs un likumdošanas jomās.

Turpinājums 6. lpp.

Norvēģijas tiesa Latvijas kuģim nelabvēlīga

Sniega krabju zvejas kuģa uzņēmumam padomā plāns "B"

SANDRA DIEZIŅA

Norvēģijas Augstākās tiesas lēmums Latvijas sniega krabju zvejas kuģim "Senator" ir nelabvēlīgs, līdz ar to kuģis nevar zvejot Svalbāras ūdeņos. Kuģa īpašnieks, SIA "North Star LTD" īpašnieks Pēteris Pildegovičs sarunā ar "Latvijas Avīzi" pastāstīja, ka saskaņā ar Norvēģijas Augstākās tiesas lēmumu sniega krabis ir sēdoša suga un tādējādi tas juridiski pielīdzināts naftai un gāzei. Tas nozīmē, ka nākotnē sniega krabjus nevarēs atdalīt no citiem resursiem. Ja tiesa būtu lēmusi, ka sniega krabis ir migrējoša suga, arestētais zvejas kuģis būtu varējis atsākt zvejot. P. Pildegovičs uzskata, ka Norvēģijas Augstākās tiesas lēmums ir slikts signāls starptautiskajiem investoriem. "Pēc šī tiesas lēmuma izskatās, ka Norvēģijas tiesu vara nav neatkarīga. Iepriekš pieci tiesneši nevarēja pieņemt lēmumu, un to skatīja paplašināts tiesas sastāvs, un tagad visi 11 vienbalsīgi pieņēma lēmumu. Tas raisa bažas un kļiedē mitu, ka Norvēģija ir godīgākā valsts pasaulē," pāuda Pildegovičs.

Pēc šī tiesas lēmuma jautājums, visticamāk, noņāks starptautiskā līmenī, un "Senator" īpašnieks at-

zīst, ka nākamais solis būtu vērsties Starptautiskajā Hāgas tiesā. Tas gan būs atkarīgs no Latvijas valdības lēmuma, jo komersants pats šajā tiesā vērsties nevar. Tomēr uzņēmējs šobrīd strādā pie plāna "B" un "C", kas nozīmē iespējamo vērsanos citās starptautiskajās tiesās. Par to detalizētāka informācija tiks sniegta tuvākajā laikā. Tikmēr Latvijas ārlietu ministra Edgara Rinkēviča padomnieks Mārtiņš Drēģeris norādīja, ka Norvēģijas Augstākās tiesas lēmums Latvijas sniega krabju zvejas kuģa lietā un turpmākā Latvijas rīcība šajā situācijā tiks izvērtēta kādā no nākamajām valdības sēdēm, vēsta LETA.

Jau ziņots, ka "Senator" tika aizturēts 2017. gada janvārī, kad tas atbilstoši iepriekš noslēgtiem līgumiem zvejoja sniega krabjus Svalbāras (Špicbergenas) ūdeņos. Norvēģija izvirzīja kuģa īpašniekam pretenzijas par zvejas noteikumu pārkāpumu, ko Latvijas kuģa īpašnieks neatzina, norādot, ka sniega krabju zveja Svalbāras ūdeņos notikusi atbilstoši 1920. gadā Parīzē noslēgtajam starptautiskajam līgumam, kas pieņemts pēc ES regulas prasībām.

Turpinājums 10. lpp.

Zemniekiem pat "Jaguar" sporta auto

Pērn Latvijas zemnieku saimniecību autoparks palielinājies par vismaz deviņām luksusa automašīnām.

LATVIJĀ ▶ 10

Kristaps Zariņš:

"Nav nekāda loģiska skaidrojuma, kāpēc viena vai otra glezna maksā 80 eiro vai simt miljonus."

KULTŪRA ▶ 14

Laiks

+2 °C

+6 °C

Vārda diena

15. februāris Alvis [202],
Olafs [479], Olavs [16],
Aloīzs [167]. 16. februāris
Jūlija [7953], Džuljeta [113].
17. februāris Donāts [191],
Konstance [43].

Dati: PMLP

**LATVIJAS
MEDIJI**

Sūrais baņķieru gads

KARĪNAS MIEŽĀJAS FOTO

Prokuratūra neizsaka nekādas prognozes par termiņiem, kā virzās Latvijas Bankas prezidenta Ilmāra Rimševiča (attēlā) lieta. Ģenerālprokurors Ēriks Kalnmeiers pagājisnedēļ žurnālistiem atgādināja, ka I. Rimševičs un uzņēmējs Māris Martinsons ir sākuši ielcināt, tāpēc ieilgusi pret viņiem sāktās kukuļu lietas izmeklēšana. Prokurore Viorika Jirgena bija plānojusi to nodot tiesai vēl 2018. gadā, taču šāda prognoze tikusi izteikta apstākļos, kad neviens no aizdomās turamajiem nesniedza liecības. Vēlāk abi sākuši sniegt liecības, līdz ar to parādīties jauns pārbaudāmās informācijas apjoms un lieta ievilkusies.

Turpinājums no 1. lpp.

Pārmaiņas iekšlietu un tieslietu jomās ir viena no tām. "Moneyval" ziņojums par Latviju jau nebija tik daudz par banku uzraudzību, kā varētu domāt. Banku uzraudzība šajā ziņojumā bija drīzāk uzslavēta. Ziņojums būtībā bija par situāciju, ka tiek atklāti pārkāpumi bankās, bet vainīgie mierīgi nomaksā sodus un turpina pavadīt savus atvaļinājumus Bahamu salās, un visi izliekas, ka viss ir kārtībā. Ārējās pazīmes liecina, ka šī ēra Latvijā beidzas – pasludināts, ka notiks tiesu sistēmas audits, jaunā koalīcija apņēmusies paātrināt izmeklēšanas un tiesvedības procesus. Tomēr "hop" teikt vēl pārāgi – jāraugās, vai vārds pāraugs arī darbos.

Cita ar banku darbību nesaistīta joma, kas ir pārmaiņu gaidās, ir ārlietas. Šo problēmu aktualizēja jau Finanšu un kapitāla tirgus komisijas (FKTK) vadītājs Pēteris Putniņš, skaidrojot Eiropas Parlamenta debatēs par naudas atmazgāšanas jautājumiem un Ziemeļkorejai noteikto sankciju pārkāpšanu, ka "tā nauda nenokrita no mēness, tā ienāca no citām Eiropas bankām... Mēs neesam dzirdējuši, ka citas jurisdikcijas būtu sodījušas savas bankas..." Vai cits viņa citāts: "Trūkumi, kādi piemita Latvijas banku sistēmai, piemīt arī citām bankām Eiropas Savienībā."

Visbeidzot, lai gan naudas atmazgāšanas skandāls

"Danske Bank" Igaunijas filiālē apjomu ziņā ir nesaīdināmi lielāks – tur runa ir par simtiem miljardu, bet "ABLV Bank" – par dažiem desmitiem, Latvijas reputācija ir cietusi smagāk. Kāpēc? "Kā viena no pirmajām valstīm, kurai tika pievērstas visas Eiropas un ASV uzmanība saistībā ar naudas atmazgāšanas novēršanas sistēmu trūkumiem, mums bija jāatbild par šiem trūkumiem, lietojot argumentāciju, ka tā ir sistēmātiska visas Eiropas un pasaules mēroga problēma," "LA" teica Honkongā studējošais Latvijas Ārpolitikas institūta pētnieks Ēriks Selga. "Tāpēc no mums tika prasītas daudz smagākas izmaiņas, nekā būtu prasītas no nākamajiem šīs sistēmas upuriem kā, piemēram, Igaunijas. Turklāt Latvijai ir vismaz divdesmit gadus gara vēsture, sadarbojoties ar dažādām valstīm un starptautiskām organizācijām saistībā ar naudas atmazgāšanas novēršanas sistēmu pastiprināšanu, un tas, ka mēs nonācām šādā krīzē, norāda tikai uz to, ka Latvijā kaut kas nebija sanācis, mēs problēmu neuzskatījām par pietiekami nopietnu."

Jebkurā gadījumā – šie viedokļi atspoguļo arī to, ka Latvijas ārlietu resursi nav spējis aizstāvēt valsts reputāciju un intereses starptautiski, un iespējams, ka šajā jomā gaidāmas pārmaiņas. Latvijas starptautiskās reputācijas jautājums ir viens no nopietnākajiem, ar tiešām

ekonomiskām sekām – kā naudas resursu cena, pārskaitījumu pārbaude un atteikums no ārvalstu partneru puses, saka "SEB bankas" valdes priekšsēdētāja Ieva Tetere. Pati no sevis tā neuzlabosies.

Dalīņa suverenitātes

Advokātu biroja "Sorainen" vadošā partnere no "ABLV Bank" likvidatore Eva Berlausa nesen izteicās, ka arvien vairāk sāk šķist, ka "ABLV Bank" likvidācija ir nozīmīga ne tikai "Moneyval" kontekstā, bet ir arī pārbaudījums tiesiskuma izpratnei – ir izdots Ministru kabineta rīkojums, kas Finanšu un kapitāla tirgus komisijai uzliek par pienākumu kreditoru pārbaudīt metodoloģiju saskaņot ar starptautiskajiem sabiedrotajiem, savukārt vēlāk Finanšu ministrija tieši paziņoja, ka šī metodoloģija jā-saskaņo ar ASV.

"Šķiet, ka neviens neņem vērā to, ka paralēli ar likumu ir garantēta finanšu sektora regulatora FKTK neatkarība un tā nav ietekmējama ne no vienas puses... Kādas tam var būt sekas? Pirmkārt, likvidācijas process var tikt kavēts, jo ārvalstu partneriem nav nekāda pienākuma saskaņot metodoloģiju, viņiem var nebūt pienākums uzņemties kādas saistības. Tādējādi var gadīties, ka ārvalstu partneri nedod metodoloģijas apstiprinājumu – vai šādā gadījumā Latvija no savas puses nevarēs apstiprināt metodoloģiju un turpināt bankas

likvidāciju? Tādā gadījumā mēs būtiski palielinām potenciālo tiesvedību risku saistībā ar "ABLV Bank" likvidāciju," skaidroja Berlausa. Proti, iznāk, ka, sadarbojoties šajā jautājumā, mēs zaudējam daļiņu savas valsts suverenitātes. Viņas teiktais pagaidām procesu nav ietekmējis – tiek ziņots, ka metodoloģiju teju, teju saskaņos Latvijā un tad skaņos ar ASV, tomēr E. Berlausa uzdotie jautājumi pagaidām nav atbildēti.

Ne dolāru, ne čaulu

Neapšaubāmi, pārmaiņas piedzīvojuši arī banku nozare. Salīdzinājumā ar 2014. gadu ASV dolāru pārskaitījumu apjoms Latvijas banku sistēmā samazinājies 20 reizi. No banku sistēmas izplūduši miljardi eiro – 2015. gadā 53% no visiem noguldījumiem Latvijas bankās bija ārvalstu, bet šobrīd tie samazinājušies līdz 20%. Tāpat saistībā ar pērn pieņemtajiem ierobežojumiem čaulu kompāniju darbībai slēgti desmitiem tūkstošu kontu bankās, kas ierobežo arī iespējas izvairīties no nodokļiem.

Tiesa gan – pateikt, ka šīm pārmaiņām ir saistība tikai ar "ABLV" krīzi, būtu netaisnīgi – pārmaiņas sākas jau ap 2016. gadu un pat agrāk saistībā ar Latvijas iestāšanos ekonomiski attīstīto valstu grupā OECD un izpildot šo valstu grupas prasības dažādās jomās.

Mainās arī banku uzraudzība un tās piesprieš sodi – pēdējos četros gados

Notikumu hronoloģija

Ilmāra Rimševiča kriminālprocess

- **2013. gadā** KNAB kādas slepenas izmeklēšanas ietvaros noklausās sarunas, kuru ieraksti apliecinot Rimševiča kukuļošanu. Neskatoties uz iegūtajiem pierādījumiem, nekāda lieta pret LB prezidentu netiek ierosināta.
- **2013. gada oktobrī** Saeima Rimševiču pārvēl uz trešo sešu gadu termiņu LB prezidenta amatā.
- **2016. gada martā** Eiropas Centrālā banka pēc FKTK ierosinājuma anulē Trasta komercbankas (TKB) licenci, ņemot vērā, ka banka ilgstoši pieļāvusi nopietnus pārkāpumus vairākās svarīgās bankas darbības jomās.
- **2018. gada februārī** divas TKB amatpersonas vērsas ar iesniegumu KNAB, ka tās ar uzņēmēja Māra Martinsona starpniecību 2012.–2013. gadā kukuļojušas LB prezidentu I. Rimševiču, lai tas ietekmē FKTK lēmumus TKB sakarā.
- **2018. gada 17. februārī** Rimševiču aiztur un pratina KNAB. Aizturēts un nopratināts arī M. Martinsons.
- **2018. gada 8. martā** KNAB liedz I. Rimševičam pildīt darba pienākumus LB. Rimševičs paziņo, ka pārsūdzēs šo lēmumu ES Tiesā un Eiropas Cilvēktiesību tiesā. Tajā pašā 8. martā Saeima aicina Rimševiču atkāpties no amata, viņš atsakās.

"ABLV Bank" lieta

- **2018. gada 13. februārī** ASV nosaka sankcijas pret aktīvu apmēra ziņā otro lielāko Latvijas banku – "ABLV" – saistībā ar apsūdzībām par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju. Sankciju pamatā – ASV Finanšu ministrijas Finanšu noziedzumu apkarošanas tīkla (FinCEN) atzinums, kurā tostarp izteiktas apsūdzības, ka banka padarījusi naudas atmazgāšanu par sava biznesa pilāru un regulāri kukuļojusi Latvijas amatpersonas.
- **2018. gada 19. februārī** – FKTK "uz laiku" aptur "ABLV Bank" klientu maksājumus, 24. februārī bankas klienti vairs nevar saņemt savus noguldījumus.
- **2018. gada 23. februārī** – policija sāk pārbaudi par naudas atmazgāšanu "ABLV".
- **2018. gada 26. februārī** – "ABLV Bank" nolemj pašlikvidēties.
- **2018. gada 3. martā** – sākas garantēto atlīdzību izmaksas bankas klientiem.
- **2018. gada 7.–8. martā** – Latviju apmeklē ASV Finanšu ministrijas sekretāra vietnieks pretterorisma jautājumos Maršals Bilingslijs un tiekas ar dažādu iestāžu vadību un banku sektora pārstāvjiem.
- **2018. gada 7. maijā** – "ABLV Bank" iesniedz ES Tiesā prasību pret Eiropas Centrālo banku un Vienotā noregulējuma valdi, prasot atlīdzināt zaudējumus, ko radījuši abu institūciju februārī pieņemtie lēmumi, kas piespieduši bankas akcionārus izšķirties par pašlikvidāciju.
- **2018. gada 5. jūnijā** – Ministru prezidents Māris Kučinskis paziņo, ka bankas likvidācija būs jāsaskaņo ar ASV, šī saskaņošana nav paveikta vēl šobrīd.
- **2018. gada 23. augustā** – Eiropas Padomes ekspertu komiteja naudas atmazgāšanas novēršanas pasākumu un terorisma finansēšanas novērtējumam "Moneyval" nosaka Latvijai pastiprinātu kontroles režīmu.

FKTK piemērojusi sodus Latvijas bankām un maksājumu iestādēm 16 miljonu apmērā, bet 11 iepriekšējos gados visu sodu kopējā summa bija ap 1,2 miljoniem eiro. Un galu galā – gadu desmitiem nīkuļojušais Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas dienests ieguvis jaunu vadītāju un garantētu finansējuma palielinājumu.

Tiesas spriedumu gaidās

Lai gan "ABLV Bank" likvidācija pagaidām ir izraisījusi pārsteidzoši mazas sekas Latvijas ekonomikā, vēl neatbildēti ir jautājumi par to, kādi ir zaudējumi no I. Rimševiča nomaņas Latvijas Bankas vadībā. Jā-

atceras, ka formāli viņš joprojām ir Latvijas Bankas vadītājs, tikai nedrīkst nākt uz darbu un pildīt savus darba pienākumus. Var gan būt pilnīgi pārlicināti, ka I. Rimševičs Latvijas Bankas vadītāja amatā diez vai atgriezies neatkarīgi no Latvijas un starptautisko tiesu lēmumiem. Pat tad, ja tie būs viņam labvēlīgi, sabojātā reputācija liegs viņam šādu iespēju.

I. Rimševičs sakarā ar to, ka viņam liegts pildīt savus darba pienākumus Latvijas Bankā, cēlis prasību pret valsti ES Tiesā. Tiesnesis Egils Levits ir izteicies, ka spriedums gaidāms martā vai aprīlī.